



UPPSALA
UNIVERSITET

2022-12-15 Dnr SAMFAK 2022/28

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i socialt arbete

Fastställd av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden 2018-05-09 samt reviderad 2022-03-10. Reviderad av fakultetsnämnd 2022-12-15.

Innehåll

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i socialt arbete.....	3
1. Ämnesbeskrivning	3
2. Mål för utbildningen	3
3. Behörighet och förkunskapskrav	4
3.1 Grundläggande behörighet.....	4
3.2 Särskild behörighet	4
4. Antagning och urval	4
4.1 Information och utlysning.....	4
4.2 Antagning	4
4.3 Urval	5
5. Utbildningens innehåll och uppläggning	6
5.1 Utbildningens uppläggning.....	6
5.2Handledning.....	6
5.3 Individuell studieplan	6
6. Kurser	7
6.1 Kunskapsprov	7
6.2 Tillgodoräknande.....	8
7. Avhandling och disputation	8
7.1 Avhandling	8
7.2 Disputation.....	8
7.3 Licentiatseminarium	9
8. Examen	10
9. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	10
10. Övriga anvisningar.....	10

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i socialt arbete

1. Ämnesbeskrivning

Ämnet socialt arbete och dess forskning handlar i huvudsak om sociala problem och utsatthet, dessas uppkomst och olika insatser för att åtgärda, lindra eller förebygga dem. Sådana analyser kan ske på samhälls-, organisations-, grupp- och individnivå. Analyser av välfärdspolitiken, välfärdssamhällets organisationer och olika professioner samt de livsvillkor som utsatta grupper och individer har tillhör centrala områden inom ämnet socialt arbete.

2. Mål för utbildningen

För doktorsexamen ska, enligt examensordningen, doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av socialt arbete samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av huvudämnet socialt arbete,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med socialvetenskapliga metoder i synnerhet,
- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande,
- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

Dessa mål gäller i tillämpliga delar även för licentiatexamen.

3. Behörighet och förkunskapskrav

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som högskolan kan ha föreskrivit, och bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap 35 §). Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden fattar beslut om föreskrifter om särskild behörighet (AFUU 2 §, RUF 4 §).

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap 39 §). Beslut om undantag från krav på grundläggande behörighet fattas av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden (AFUU 1 §).

3.2 Särskild behörighet

För särskild behörighet att antas till utbildning på forskarnivå i socialt arbete krävs att den sökande har godkänt resultat på kurser om 90 högskolepoäng i socialt arbete eller motsvarande kunskaper. Motsvarande kunskaper kan uppnås genom minst samma antal högskolepoäng i näraliggande discipliner (t.ex. sociologi, pedagogik, psykologi, juridik) med en tydlig fördjupning relevant för socialt arbete (t.ex. genom examensarbete). Särskild behörighet har också den som i annan ordning inom eller utom landet förvärvat motsvarande kunskaper.

4. Antagning och urval

4.1 Information och utlysning

Utlisning av platser inom utbildning på forskarnivå sker på Institutionen för socialt arbete och Uppsala universitets webbplats minst tre veckor före ansökningstidens utgång. Vidare återfinns på institutionens webbplats information om hur antagningen till utbildning på forskarnivå går till, tidpunkt för utannonsering av platser inom utbildning på forskarnivå, de handlingar som ska bifogas ansökan, utbildningens uppläggning och dess finansieringsformer.

4.2 Antagning

Antagning till utbildning på forskarnivå och fördelning av studiestöd sker med öppenhet och i konkurrens. Nya doktorander antas normalt vid ett tillfälle per år. Ansökan om antagning görs elektroniskt via universitets hemsida.

Fakultetsnämnden får till utbildning på forskarnivå bara anta sökande för vilka det finns en plan för studiefinansiering under hela utbildningstiden, normalt genom anställning som doktorand. Fakultetsnämnden får dock anta sökande som har någon annan form av studiefinansiering, om nämnden bedömer att finansieringen kan säkras under hela

utbildningen och att sökanden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom fyra år vad gäller licentiatexamen och åtta år vad gäller doktorsexamen (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap 36 §, RUF 3 §).

Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden har delegerat till prefekten vid Institutionen för socialt arbete att efter samråd med institutionens handledare besluta om antagning till utbildning på forskarnivå. Antagning av doktorander med annan form av studiefinansiering än doktorandanställning beslutas av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden. Fakultetsnämnden ska även besluta om antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål, till utbildning på deltid samt för sökande med finansiering från andra lärosäten.

Antagning av doktorander med annan form av studiefinansiering än doktorandanställning beslutas av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden. Fakultetsnämnden ska även besluta vid antagning till studier på 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen, utbildning på deltid samt för sökande med finansiering från andra lärosäten.

4.3 Urval

Urval bland sökande som uppfyller behörighetskraven ska göras med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå. Grunden för urval bland sökanden görs på basis av den dokumentation som de sökande själva åberopat. Därutöver kan andra beslutsunderlag som intervjuer med den sökande vara av betydelse.

Bedömning av tidigare genomförda självständiga arbeten av vetenskaplig karaktär görs med avseende på följande:

- Kunskapsbredd och djup inom relevanta ämnen
- Förmåga att med stringens hantera och tolka olika sorters data
- Grad av analytisk skärpa, problematiseringsförmåga, kritisk självständighet, logisk och begreppslig stringens
- Förmåga till klar framställning i skrift.

En annan möjlig grund för bedömning är kvalitet på en forskningsplan som sökanden ombetts lämna in. Även yrkeserfarenhet av forskningsverksamhet kan vägas in.

En tentativ bedömning görs vidare av sannolikheten att den sökande ska kunna fullfölja utbildning på forskarnivå inom ramen för fyra års heltidsstudier eller de två år som krävs för en licentiatexamen.

Hänsyn kan komma att tas till tillgången på handledning inom särskilda ämnesområden.

Enbart det förhållandet att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får inte vid urval ge sökanden företräde framför andra sökande (jfr. SFS 2010:1064, HF 7 kap. 41 §).

5. Utbildningens innehåll och uppläggning

5.1 Utbildningens uppläggning

Utbildning på forskarnivå i socialt arbete avslutas med doktorsexamen eller licentiatexamen. Utbildningen ska omfatta 240 högskolepoäng för doktorsexamen och 120 högskolepoäng för licentiatexamen. En doktorand som antagits till utbildning på forskarnivå som ska avslutas med doktorsexamen kan, om hen så önskar, avlägga licentiatexamen som ett etappmål.

En sökande kan också, om hen så önskar och fakultetsnämnden bedömer det som lämpligt, bli antagen till utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng som avslutas med licentiatexamen (AFUU 3 §).

Utbildning på forskarnivå i socialt arbete som avslutas med doktorsexamen omfattar fyra års nettostudietid och består av en kursdel om 75 högskolepoäng och en doktorsavhandling om 165 högskolepoäng.

Utbildning på forskarnivå i socialt arbete som avslutas med licentiatexamen omfattar två års nettostudietid och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en licentiatuppsats om 60 högskolepoäng.

5.2Handledning

För varje doktorand ska utses två handledare, varav en huvudhandledare med huvudansvar för utbildningen – inklusive avhandlingsarbetet – och en biträdande handledare. En av handledarna ska vara anställd vid eller adjungerad till Uppsala universitet. Handledarna ska ha doktorsexamen eller motsvarande och åtminstone en av dem ska vara docentkompetent (jfr. 1 § AFUU).

Doktoranden har rätt till handledning under utbildningen, så länge inte rektor med stöd av HF 6 kap. 30 § beslutar något annat. En doktorand som begär det ska få byta handledare (jfr. SFS 2010:1064, HF 6 kap 28 §).

Huvudhandledare ska senast under sitt första år som handledare genomgå handledarutbildning och detsamma rekommenderas för biträdande handledare. I uppdraget som handledare ingår ansvar för att forskningen utförs i enlighet med god forskningssed (jfr. RUF 8 §).

5.3 Individuell studieplan

För varje doktorand ska det upprättas en individuell studieplan. På delegation av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden ska den fastställas av Institutionen för socialt arbetes prefekt, efter samråd med doktoranden och handledarna.

Den individuella studieplanen ska innehålla en tidsplan för doktorandens utbildning, uppgifter om hur doktorandens handledning är organiserad, en beskrivning av de åtaganden i övrigt som doktoranden, fakultetsnämnden (d.v.s. institutionen) har under utbildningstiden, samt vad som i övrigt behövs för att utbildningen ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Av den individuella studieplanen ska det framgå hur den forskarstuderande genom handledning och andra utbildningsinslag rörande forskningsetik, särskilt med avseende på god forskningssed och etikprovning, utveckla sin förmåga att ta ansvar för att god forskningssed följs i forskningen.

Den individuella studieplanen följs upp av fakultetsnämnden minst en gång per år. Vid uppföljningen ska doktoranden och huvudhandledaren informera fakultetsnämnden om hur utbildningen framskrider. Fakultetsnämnden kan när det är motiverat göra de ändringar i den individuella studieplanen som behövs. Utbildningstiden får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det. Sådana skäl kan vara ledighet på grund av sjukdom, tjänstgöring inom totalförsvaret, förtroendeuppdrag inom student- eller fackliga organisationer eller föräldraledighet. Innan en ändring görs ska doktoranden och handledarna ges möjlighet att yttra sig.

Doktoranden, handledarna och prefekt ska skriftligen intyga att de har tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i den (jfr. SFS 2010:1064, HF 6 kap 29 §).

Blankett för individuell studieplan hämtas på fakultetens webbplats.

6. Kurser

Kursdelen omfattande 75 högskolepoäng fördelas mellan 52,5 högskolepoäng av obligatoriska kurser och 22,5 högskolepoäng av valfria kurser.

Obligatoriska kurser (52,5 hp):

- Introduktionskurs om forskning i socialt arbete (7,5 hp)
- Allmänna kurser i Socialt arbete: forskningsfält, teori, praktik och utveckling (15 hp)
- Metodkurser (15 hp, varav 7,5 hp kvalitativ respektive 7,5 hp kvantitativ metod)
- Vetenskapsteori (7,5 hp)
- Akademiska färdigheter: aktivt deltagande i seminarier och konferenser, muntlig presentation, samverkan med det omgivande samhället, m.m. (5 hp)
- Forskningsetik (god forskningssed, etikprovning) (2,5 hp)

Valfria kurser (22,5 hp):

- Valfria kurser: bestäms i samråd med handledare. Dessa bör endast i undantagsfall vara rena läskurser.

Utbildning på forskarnivå i socialt arbete som avslutas med licentiatexamen består av en kursdel omfattande 60 högskolepoäng, vilka fördelas så att 52,5 högskolepoäng utgörs av obligatoriska kurser enligt ovan och 7,5 högskolepoäng utgörs av valfria kurser.

6.1 Kunskapsprov

Varje kurs inom utbildning på forskarnivå avslutas med skriftligt eller muntligt prov. Proven bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Betyget ska bestämmas av en av prefekten särskilt utsedd lärare (examinator). Följande lärarkategorier får utses

som examinatorer inom utbildning på forskarnivå: Professorer, docenter, universitetslektor som avlagt doktorsexamen och prövats av rekryteringsgrupp (sökta och fått anställning i konkurrens), biträdande universitetslektorer samt forskarassistenter.

6.2 Tillgodoräknande

Doktorand, som vid annan högskoleenhet har godkänts på kurs som ingår i utbildning på forskarnivå, har rätt att tillgodoräkna sig denna efter överenskommelse med examinator. Detsamma gäller kurser som ges inom ramen för fakultetens gemensamma utbud eller kurser som anordnas vid någon annan fakultet vid Uppsala universitet.

7. Avhandling och disputation

7.1 Avhandling

Doktorsavhandlingen ska utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller i form av en sammanläggningsavhandling bestående av i normalfallet fyra vetenskapliga delstudier som knyts samman av en fristående övergripande ramberättelse (kappa). Delstudierna kan författas tillsammans med andra och är i normalfallet artiklar avsedda för vetenskapliga tidskrifter, men kan också vara till exempel kapitel i vetenskapliga antologier.

Doktorsavhandlingen ska ha sådan kvalitet att den uppfyller de krav som gäller för att antas till publicering i ett vetenskapligt forum.

Avhandlingar och uppsatser inom sammanläggningsavhandlingar som författas av flera personer kan tillgodoräknas i licentiat- eller doktorsexamen enbart om det i huvudsak går att särskilja författarnas insatser (jfr. UFV 2010/472, 6 § AFUU).

Ämnet för avhandlingen och avhandlingens språk bestäms tillsammans med handledarna. Till varje avhandling ska fogas ett kortfattat engelskspråkigt referat (abstract). Om avhandlingen är skriven på engelska ska den innehålla en sammanfattning på svenska på omkring fem sidor.

Avhandlingsmanuskripten ska läggas fram vid ett eller flera forskningsseminarier eller genomgå motsvarande granskning genom institutionens försorg. Anslag av statsmedel till tryckning av doktorsavhandling utgår enligt av fakultetsnämnden bestämda regler.

Detta gäller, i tillämpliga delar, även licentiatuppsatser.

7.2 Disputation

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation. Tid och plats för disputationen beslutas av dekanus. Disputation och licentiatseminarium får äga rum under terminstid samt under sommaruppehållet med undantag för perioden 15 juni t.o.m. 15 augusti (jfr. RUF 11 §).

Disputationen ska tillkännages i god tid (minst tre veckor) genom elektronisk spikning. Förkortad tillgänglighetstid får medges av dekanus endast om det finns synnerliga skäl (jfr. UFV 2009/1993, 9 § RUF). De s.k. spikbladen ska således publiceras digitalt, men kan också anslås på anslagstavlan i Universitetshuset. För sammanläggningsavhandlingar

gäller även obligatorisk digital publicering av ramberättelsen. Då antagning skett med licentiatexamen som slutmål ska digital publicering av spikblad ske (jfr. UFV 2009/1993, 9 § RUF).

Uppsala universitets riktlinjer för utbildning på forskarnivå anger att en avhandling ska under minst tre veckor innan disputation finnas tillgänglig på universitetsbiblioteket i det antal exemplar som behövs för att möjliggöra en tillfredsställande granskning av avhandlingen före disputation (RUF 9 §). Fakultetsnämnden har delegerat till institutionsstyrelsen att besluta om minimiantal för tryckta upplagor av olika typer av avhandlingar (SAMFAK 2021/144). Institutionen ansvarar för att avhandlingen sprids till lämpliga mottagare, däribland opponent, betygsnämnd och ordförande vid disputationen samt till institutioner inom landet med forskning och utbildning på forskarnivå inom det vetenskapsområdet som avhandlingen tillhör.

Disputationen ska ledas av en ordförande. Vid disputationen ska det finnas en opponent. Beslut om ordförande vid disputationen, opponent samt betygsnämnd fattas av dekanus efter ansökan på en blankett.

Opponenten har rätt att vara närvarande vid sammanträden med betygsnämnden och delta i över- lägningarna men inte i besluten. Detsamma gäller huvudhandledaren.

Normalt består en betygsnämnd vid Samhällsvetenskapliga fakulteten i Uppsala av tre ledamöter, varav en ska väljas till ordförande. Om särskilda skäl finns kan betygsnämnden bestå av fem ledamöter. Sammansättningen ska normalt vara följande: en ledamot kommer från den egna institutionen, en ledamot kommer från en annan institution inom Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet och en ledamot kommer från ett annat lärosäte, därtill bör en reserv utses (jfr UFV 2019/641). Den som har varit handledare för doktoranden får inte ingå i nämnden annat än om det finns synnerliga skäl. Nämnden ska utse ordförande inom sig. Vid utseende av betygsnämnden ska en jämn könsfördelning eftersträvas. Sålunda ska betygsnämnden bestå av såväl kvinnor och män, om inte synnerliga skäl talar emot detta. Dispens kan endast beviljas av dekanus.

En doktorsavhandling ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Någon motivering till beslutet godkänd ska ej anges i beviset eller i betygsnämndens protokoll. En ledamot i betygsnämnden som vill reservera sig mot majoritetens beslut kan i protokollet eller annan beslutshandling, dock ej i examensbeviset, låta anteckna avvikande mening. Vid betygsättningen ska hänsyn tagas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av avhandlingen.

Alla kurspoäng bör vara avklarade innan disputation äger rum.

7.3 Licentiatseminarium

Licentiatuppsatsen ska försvaras muntligt vid ett offentligt seminarium. Den bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tas till innehållet i uppsatsen och till försvaret av den.

Betyget bestäms av en examinator, som utses av prefekt. Alla kurspoäng bör vara avklarade innan seminariet äger rum. Tid och plats för seminariet beslutas av prefekt och utannonseras minst tre veckor innan på institutionens webbplats.

8. Examen

Doktorsexamen i socialt arbete uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 240 högskolepoäng inom socialt arbete och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid en offentlig disputation försvarat en doktorsavhandling, som godkänts av betygsnämnden.

Licentiatexamen i socialt arbete uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning på forskarnivå om 120 högskolepoäng inom socialt arbete och därvid har fått betyget godkänd vid de prov som ingår i utbildningen samt författat och vid ett seminarium försvarat en licentiatuppsats, som godkänts av examinator.

Examensbevis utfärdas av rektor efter ansökan till Examensenheten.

9. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Föreliggande studieplan trädde i kraft 9 maj 2018, reviderades 10 mars 2022 samt den 15 december 2022. Doktorander som antas till utbildning på forskarnivå efter den 1 januari 2023 följer föreliggande studieplan. Doktorander som antagits före detta datum kan, om det med hänsyn till utbildningens gång är möjligt, begära att få övergå till den nya studieplanen. Beslut om övergång till ny studieplan fattas av prefekten efter samråd med handledare och studierektor för forskarutbildningen. Doktorander som antagits enligt tidigare gällande studieplan har rätt att fullfölja utbildningen enligt denna.

10. Övriga anvisningar

Gällande författningsbestämmelser om utbildning på forskarnivå framgår av:

- Högskoleförordningen (HF), kap. 5 (anställning som doktorand), kap. 6 (utbildningen) och kap. 7 (tillträde till utbildningen)
- Antagningsordning och föreskrifter för betyg inom utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (AFUU), UFV 2010/472
- Riktlinjer för utbildning på forskarnivå vid Uppsala universitet (RUF), UFV 2019/641
- Delegation av beslut av minimiupplaga av doktorsavhandlingar SAMFAK 2021/144
- Samhällsvetenskapliga fakultetsnämndens delegationsordning och arbetsordning.